

здійснення комп'ютерних злочинів можна поділити на три групи: 1) способи безпосереднього доступу до комп'ютерної інформації; 2) способи віддаленого доступу до комп'ютерної інформації; 3) способи розповсюдження технічних носіїв інформації, які вміщують у собі шкідливі програми для ЕОМ.

Будь-яке індустріально розвинене суспільство характеризується високим ступенем залежності від комп'ютерних мереж. Водночас чимала кількість американських дослідників намагається переконати у зворотному. Мовляв, загроза вторгнення є мінімальною, і кіберзлочинці здатні застосувати хіба що «зброю не масового ураження, а зброю масового роздратування». Один із аргументів такої позиції ґрунтується на тому, що кібератаки, за досвідом, дуже рідко спричиняють фізичні збитки, що потребують довготривалого ремонту. Дж. Льюїс зазначає, що «в контексті макроекономіки збої в системах водопостачання, електроенергії та повітряного руху, так само інші сценарії кібертерору, видаються стандартними подіями». Стандартними, тобто такими, що не торкаються системи національної безпеки країни. На думку цього автора, для національної економіки, де десятки чи навіть сотні систем забезпечують роботу найважливіших інфраструктур, збої в системах, коли обслуговування споживачів припиняється на години та навіть дні - є «стандартним випадком на регіональному рівні».

Інформаційна диверсія та інформаційний саботаж є небезпечними інструментами, зокрема, кібертероризму. Кібертероризм - це один з напрямків тероризму, в якому об'єктом деструктивної дії для досягнення цілей використовують інформаційно-обчислювальну техніку, комплекси та мережеві сегменти, які підтримують критично важливі, з точки зору національної безпеки, системи. Як предмет дії використовують засоби обчислювальної техніки та їх програмне забезпечення. Для України нині ця проблема постає гостро, а з приєднанням до глобального інформаційного простору потенційна загроза посилюватиметься. І поки кібертероризм з розряду «потенційної» загрози переходить до розряду реальної загрози, слід застосовувати всю множину заходів для недопущення його становлення. Основою забезпечення боротьби з кібертероризмом повинно бути створення ефективної загальнонаціональної системи заходів із запобігання, виявлення та припинення такого виду злочинних посягань.

Європеїзація прокуратури України: доктринально-правові засади та інституційно-функціональна трансформація

Проневич О.С., доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу наукового забезпечення організації роботи та управління в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України

Європейська інтеграція є невід'ємною складовою глобалізації як процесу становлення ґрунтованих на загальноцивілізаційних засадах структур, зв'язків і відносин у різних сферах людської життєдіяльності. Розбудова незалежної української держави здійснюється у контексті європейської інтеграції, що передбачає реалізацію системних реформ відповідно до норм і стандартів Європейського Союзу. Євроінтеграційний вибір України об'єктивно зумовлений прагненням забезпечити належний рівень захисту прав і свобод людини та громадянина, створити умови для ствердження класичної моделі ринкової економіки та інтенсифікації зовнішньоекономічного співробітництва,

консолідації зусиль у виявленні та усуненні реальних і потенційних загроз для охоронюваного блага тощо.

Однією з найсуттєвіших перешкод на шляху євроінтеграції України є архаїчність та неефективність вітчизняної правоохоронної системи. В означеному контексті традиційно особлива увага приділяється проблемам реформування прокуратури як стрижневого правоохоронного органу, уповноваженого на реалізацію низки особливо соціально значущих конституційних функцій. Зобов'язання щодо реформування прокуратури відповідно до європейських стандартів були взяті Україною при вступі до Ради Європи. Упродовж останнього часу в означеній царині відбулися суттєві зрушення, пов'язані з ухвалою Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року (цей Закон набуває чинності через шість місяців з дня його опублікування 25 жовтня 2014 року, крім пункту 5 розділу XII (крім підпунктів 3, 5, 8, 9, 12, 20, 42, 49, 63, 67), розділу XIII цього Закону, які набрали чинності з дня, наступного за днем його опублікування). Підготовка цього закону здійснювалася з урахуванням чинних європейських стандартів інституційно-правового забезпечення діяльності прокуратури як державного органу публічного обвинувачення. Виняткове значення для формування нової філософії прокурорської діяльності та коригування парадигми організації роботи та управління в органах прокуратури мали висновки та рекомендації Європейської комісії за демократію через право (Венеціанської комісії), що є функціонуючим у рамках «часткової відкритої угоди» консультативно-дорадчим органом при Раді Європи з питань конституційного права. Висновки та рекомендації Венеціанської комісії ґрунтуються на аналізі законів та законопроектів держав-учасниць щодо стану дотримання суб'єктами законотворчої діяльності «європейських стандартів в сфері демократії». Аналітики наголошують, що упродовж 2001-2013 років європейськими експертами 7 разів надавалися висновки щодо Закону України «Про прокуратуру», законопроектів про внесення змін до закону або нової редакції закону.

Ретроспективний аналіз сформульованих Венеціанською комісією та іншими профільними європейськими інституціями висновків і рекомендацій щодо вітчизняних законопроектів про прокуратуру дає підстави стверджувати, що міжнародні експерти послідовно наголошували на обов'язковості законодавчого закріплення низки правових постулатів концептуального характеру щодо артикуляції соціальної місії та визначення правосуб'єктності прокуратури, а саме: трансформації вітчизняної прокуратури в класичну європейську службу публічного обвинувачення, уповноважену на забезпечення безпеки та свободи суспільства «шляхом охорони верховенства права, захисту громадян від кримінальних посягань на їхні права і свободи, забезпечення дотримання прав і свобод осіб, підозрюваних або обвинувачених у вчиненні кримінальних правопорушень, і шляхом здійснення нагляду за належним функціонуванням органів, відповідальних за розслідування і обвинувачення»; скасування функції загального нагляду як ознаки тоталітарної радянської моделі прокуратури; максимального обмеження правових підстав для представництва прокурорами інтересів держави та громадян у суді; посилення незалежності органів прокуратури; нормативно-правового закріплення достатніх правових гарантій незалежності прокурора органу прокуратури при виконанні ним процесуальних повноважень; вичерпного визначення компетенції прокурорів вищого рівня при виконанні ними адміністративних повноважень; закріплення децентралізованого порядку добору кандидатів на посаду прокурора та їх призначення на посаду прокурора місцевої прокуратури; запровадження інституту прокурорського самоврядування; регламентації процедури притягнення прокурора до

дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження та оскарження рішення, прийнятого за результатами дисциплінарного провадження, тощо.

У новій редакції Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року критичні зауваження європейських експертів було враховано значною мірою. Новелізація законодавства про прокуратуру полягає у позбавленні прокуратури функцій загального нагляду та слідства, формальному закріпленні вичерпного переліку демократичних засад діяльності прокуратури, удосконаленні системи прокуратури (у першу чергу шляхом запровадження місцевих прокуратур), закріпленні гарантій незалежності прокурора (зокрема, обмежені підпорядкування прокурорів керівникам виконанням письмових наказів адміністративного характеру, пов'язаних з організаційними питаннями діяльності прокурорів та органів прокуратури), запровадженні децентралізованого порядку конкурсного добору кандидатів та їх призначення на посаду прокурора місцевої прокуратури, визначенні порядку призначення прокурора на адміністративну посаду, запровадженні прокурорського самоврядування для самостійного колективного вирішення прокурорами питань внутрішньої діяльності прокуратури, інституціоналізації Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів тощо.

Резюмуючи, зазначимо, що в Україні створено необхідне правове підґрунтя для європеїзації прокуратури. Очікуваний ефект від започаткованої інституційно-функціональної трансформації прокуратури полягає у суттєвому звуженні компетенції прокуратури, коригуванні системи прокуратури, посиленні гарантій незалежності прокурорів, запровадженні низки демократичних процедур вирішення основоположних питань організації та діяльності органів прокуратури.

Роль ефективної антикорупційної політики у формуванні правової держави

Телешун С.О., доктор політичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, директор Інституту державної служби та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України, завідувач кафедри політичної аналітики і прогнозування **Рейтерович І.В.**, кандидат політичних наук, доцент, заступник завідувача кафедри політичної аналітики і прогнозування Національної академії державного управління при Президентові України **Тіньков А.Л.**, кандидат наук з державного управління

Корупція представляє собою злочинні дії у сфері державного управління, політики, економіки, що полягають у використанні державними посадовими особами, політичними і громадськими діячами довірених їм прав і владних повноважень з метою реалізації вузькокорпоративних (кланових) інтересів, а також власного збагачення. Корупція не є самостійним складом злочину. Складовими Корупції можуть бути хабарництво, зловживання службовим становищем, надання спеціальних послуг, протекціонізм у просуванні тих чи інших проєктів, тіньове фінансування громадсько-політичних проєктів, кадровий лобізм на засадах особистої чи корпоративної відданості, непрозоре кредитування, привілейований доступ до матеріальних і сировинних ресурсів тощо. У резолюції «Практичні заходи боротьби з корупцією», поширеній на VIII Конгресі ООН із залобання злочинності (Гавана, 1990 р.), корупція визначається як «порушення етичного (морального), дисциплінарного,